

Συνθήκη της Λισαβόνας: η συμβολή της στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής (Στασινόπουλος Σπυρίδων, ΜΑ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

3.2 Η συμβολή της Συνθήκης της Λισαβόνας

Το κομβικό σημείο για την διαμόρφωση της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής αποτελεί η Συνθήκη της Λισαβόνας τον Δεκέμβριο του 2007. Η πρόταση της Επιτροπής με τίτλο «An energy policy for Europe» ενισχύει την ιδέα μιας κοινής πολιτικής με μακροπρόθεσμη στόχευση την δημιουργία μιας ενεργειακής ένωσης «Energy Union». Οι τρεις βασικοί πυλώνες του σχεδίου δράσης είναι η βιωσιμότητα, η ασφάλεια και επάρκεια του εφοδιασμού και η αύξηση του ανταγωνισμού.[16] Η πρόταση της Επιτροπής, την περίοδο 2007-2009, που είναι και γνωστή ως «20/20/20» και έγινε δεκτή από το Συμβούλιο αφορούσε:

□ μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% τουλάχιστον, σε σχέση με το 1990·

□ αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ενεργειακή κατανάλωση σε 20% και

□ βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20%.

Το σχέδιο δράσης αφορά παρεμβάσεις στην παραγωγή και ζήτηση φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού αλλά και ενίσχυση της ιδέας μιας ενοποιημένης εσωτερικής αγοράς ενέργειας με την είσοδο νέων τεχνολογιών. Στον επίσημο διαδικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιγράφονται οι στόχοι που τέθηκαν με την Συνθήκη της Λισαβόνας, σύμφωνα με την οποία η ΕΕ επιδιώκει :

□ να διασφαλίζει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας,

□ να διασφαλίζει τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ένωσης,

□ να προωθεί την ενεργειακή αποδοτικότητα και την εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και την ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και

□ να προωθεί τη διασύνδεση των ενεργειακών δικτύων.

Το άρθρο 194 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης[17] (ΣΛΕΕ), αποτελεί την νομική υποστήριξη της πρότασης, που θέτει κανόνες και αρχές και εμβαθύνει την ανάλυση πάνω στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος.[18] Στην βάση της αλλαγής του τρόπου λήψης αποφάσεων που

υιοθετήθηκε στην Λισαβόνα (co-decision), τοποθετήθηκε και το ζήτημα της ενέργειας με βασικές παραμέτρους, την μη επιρροή των συμφερόντων των κρατών-μελών πάνω στα ενεργειακά θέματα (παραγωγή και προμήθεια ενέργειας - άρθρο 192).

3.3 Το ζήτημα της ενεργειακής ασφάλειας

Ένα μεγάλο μέρος της ενέργειας που εισάγεται στην Ε.Ε., προέρχεται όπως είδαμε από την Ρωσία. Τα τελευταία χρόνια η συγκεκριμένη χώρα βιώνει περιόδους κρίσης με άλλες γειτονικές χώρες, μέσω των οποίων μεταφέρεται η ενέργεια στην Ε.Ε, που πολλές φορές αυτή η κρίση μεταφράζεται σε επιβολή περιορισμών και κυρώσεων από την πλευρά της Ρωσίας προς χώρες-μέλη της Ένωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, στο οποίο θα αναφερθούμε και παρακάτω με λεπτομέρεια, είναι η κρίση με την Ουκρανία για το φυσικό αέριο τον Ιανουάριο του 2009. Τόσο τότε, όσο και με την περίπτωση της Κριμαίας το 2014, οι σχέσεις ΕΕ-Ρωσίας δοκιμάστηκαν, με την επιβολή εμπορικών περιορισμών από την μεριά της ΕΕ σε δραστηριότητα της Ρωσίας, ως μορφή κυρώσεων. Από την στιγμή που η Ρωσία αποτελεί τον βασικό εταίρο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα αυτό, άνοιξε η συζήτηση για το θέμα του ενεργειακού εφοδιασμού.

Η ΕΕ των 28 άρχισε να ψάχνει τρόπους εξασφάλισης ενεργειακών αποθεμάτων, ειδικά στην περίπτωση ακραίων συμπεριφορών όχι μόνο της Ρωσίας αλλά και άλλων εταίρων-κρατών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης (πχ χώρες της Μέσης Ανατολής). [19] Με οδηγία (2009/119) του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 14 Σεπτεμβρίου 2009, ορίζεται η υποχρέωση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διατηρούν ένα ελάχιστο επίπεδο αποθεμάτων αργού πετρελαίου και προϊόντων πετρελαίου. Ο στόχος αυτής της οδηγίας είναι τα κράτη μέλη να αισθάνονται ασφαλή, πως διαθέτουν τα απαιτούμενα αποθέματα πετρελαίου, που είναι το κύριο συστατικό που τροφοδοτεί την βιομηχανία και την παραγωγή. Συνεπώς πέρα από την ικανοποίηση της ζήτησης που υπάρχει στους καταναλωτές, προκύπτει ζήτημα εφοδιασμού των βιομηχανιών.

Η αυξανόμενη συγκέντρωση της παραγωγής, η μείωση των πετρελαϊκών αποθεμάτων και η αύξηση της παγκόσμιας κατανάλωσης πετρελαιοειδών συμβάλλουν στην αύξηση του κινδύνου που συνδέεται με τις δυσχέρειες εφοδιασμού. Κάθε κράτος-μέλος ουσιαστικά συγκροτεί τον δικό του ΚΦΔΑ (Κεντρικό Φορέα Διατήρησης Αποθεμάτων), ο οποίος είναι ένας οργανισμός/υπηρεσία, στην οποία μπορούν να ανατεθούν αρμοδιότητες προκειμένου να ενεργεί με σκοπό την απόκτηση, τη διατήρηση ή την πώληση αποθεμάτων πετρελαίου, περιλαμβανομένων των αποθεμάτων έκτακτης ανάγκης και των ειδικών αποθεμάτων και ενεργεί προς το γενικό συμφέρον και δεν

θεωρείται οικονομικός φορέας. Βασικό χαρακτηριστικό είναι η φυσική προσβασιμότητα ώστε να είναι διαθέσιμα ανά πάσα στιγμή. Σύμφωνα με την οδηγία του 2009 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, κάθε χώρα είναι υποχρεωτικό να έχει συγκροτήσει τον εθνικό φορέα διατήρησης αποθεμάτων.

(συνεχίζεται)

[16] Communication from the Commission to the European Council and the European Parliament. An Energy Policy for Europe, Brussels 2007

[17] Client Earth, Justice for the Planet The impact of the Lisbon Treaty on climate and energy policy - an environmental perspective, January 2010

[18] Nugent Neill ,(2012) Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πλήρης αναθεωρημένη Έκδοση Σαββάλας Εκδόσεις σσ 429-439

[19] <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0119&from=EN> COUNCIL DIRECTIVE 2009/119/EC of 14 September 2009 " Imposing an obligation on Member States to maintain minimum stocks of crude oil and/or petroleum products"